

і розвиток творчих здібностей; поширення та популяризація наукових знань серед молоді; 4) створення умов для інтелектуального розвитку та підтримки обдарованих студентів; 5) формування та розвиток навичок здорової конкурентної боротьби (створення рейтингу) [4, с. 119].

До особистісно-орієнтованих завдань можна віднести: 1) розвиток якостей особистості – цілеспрямованості, активності, ініціативності, самостійності, рішучості, наполегливості, витримки, дисциплінованості; 2) розвиток уваги, пам'яті, здатності аналізувати, систематизувати, вміння застосовувати отримані знання на практиці; 3) розвиток лінгвістичної та інших комунікативних компетенцій; 4) вдосконалення умінь у роботі з сучасними технічними засобами (мультимедіа) [4, с. 119].

Висновки. Таким чином, формування мотивації студентів до вивчення іноземної мови ефективно реалізується через систему установок, стимулювання самостійності, через активізацію творчого мислення, через залучення до дослідницької діяльності і застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Мотивація зростає, якщо у студентів з'являється можливість роботи з автентичним матеріалом, якщо враховуються їхні індивідуально-особистісні схильності і здібності, якщо є розуміння того факту, що справжній професійний успіх забезпечується лише власними зусиллями.

Література:

1. Антонова Ю.В. Мотивация студентов-международников в изучении иностранных языков / Ю. В. Антонова // Коммуникация в современном поликультурном мире: прагматика лингвистического знака / Под ред. Т. А. Барановской. – М., 2015. – С. 387–391.
2. Арістова Н. О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних закладів : Дис. канд. пед. наук / Н. О. Арістова. – К., 2008.
3. Бузлукова М. В. Повышение мотивации изучения иностранных языков студентами посредством дополнительных разноуровневых заданий / М. В. Бузлукова, Н. Ф. Филиппова, С. И. Унда // Современные тенденции развития науки и технологий. – 2016. – № 3–11. – С. 33–39.
4. Воднева С. Н. Олимпиада по иностранному языку в вузе как фактор мотивации изучения иностранного языка / С. Н. Воднева // Иностраный язык и культура в контексте образования для устойчивого развития : Межвузовский сборник научно-методических статей. – Псков, 2015. – С. 118–122.
5. Волошанська І. В. Мотиваційний компонент у процесі вивчення іноземної мови / І. В. Волошанська // Педагогічні науки. – 2011. – Вип. 96. – С. 45–52.
6. Діденко М. О. Формування позитивної мотивації студентів при вивченні іноземної мови / М. О. Діденко // Водний транспорт. – 2013. – Вип. 1. – С. 121–124.
7. Костюк М. А. Формирование учебной мотивации студентов в процессе изучения иностранного языка / М. А. Костюк // Вестник Московского государственного лингвистического университета. Серия: Образование и педагогические науки. – 2010. – № 595. – С. 85–98.
8. Кузнецова І. Мотивація щодо вивчення іноземної мови як чинник успішної соціальної адаптації першокурсників у медичному вузі / І. Кузнецова // Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української а іноземної мов як чинник забезпечення дієвості знань: Матеріали науково-методичного семінару. – Х. : РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2012. – С. 64–68.
9. Лобастова Н. В. Мотивация – предпосылка успеха в изучении иностранного языка / Н.В. Лобастова // Психология и педагогика: методика и проблемы практического применения. – 2012. – № 24–2. – С. 165–170.
10. Переверзева А. В. Элементы мотивации к изучению иностранных языков в рамках реализации ФГОС II поколения / А. В. Переверзева // Вестник научных конференций. – 2016. – № 1–3. – С. 88–90.
11. Провоторова Ю. В. Мотивация и её роль в изучении иностранных языков / Ю. В. Провоторова // Вестник научных конференций. – 2016. – № 9–2. – С. 99–101.
12. Смирнова М. І. Дидактичні умови підвищення мотивації вивчення іноземної мови студентами немовного вnz / М. І. Смирнова // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка: Збірник наукових праць. – 2009. – № 3. – Ч. 2. – С. 224–228.
13. Хамедова Г. Н. К проблеме формирования мотивации изучения иностранного языка у студентов неязыковых специальностей / Г. Н. Хамедова // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2012. – № 2. – С. 280–285.
14. Шеверун Н. Міжнародний досвід підвищення мотивації у процесі навчання студентів іноземних мов / Н. Шеверун // Порівняльно-педагогічні студії. – 2014. – № 6. – С. 103–108.
15. Ягубцева Е. П. Мотивация в изучении иностранных языков / Е. П. Ягубцева // Актуальные вопросы лингвистики в современном профессионально-коммуникативном пространстве: IV межвузовская молодёжная научно-практическая конференция / Под ред. Л. К. Кондратьюковой, М. А. Гросс, Т. А. Винниковой. – 2015. – С. 114–117.
16. Яковлева Г. П. Мотивация студентов в процессе изучения иностранных языков / Г. П. Яковлева // Международный академический вестник. – 2014. – № 4. – С. 36–38.

УДК 82. 09:821.581–1+801.631.5:7.043

М. В. Фока,

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький

СИМВОЛІЧНІСТЬ І ЗНАКОВІСТЬ ФЛОРИСТИЧНИХ ПОЕТИЧНИХ ОБРАЗІВ «ШИ ЦЗІНУ»

У статті досліджуються підтекстові смисли збірки «Ши цзін» на основі аналізу символічності й знаковості флористичних поетичних образів. Відзначено особливу підтекстовість «Ши цзін», охарактеризовано роль флори в житті китайців, вивчено символічність і знаковість флористичних поетичних образів, встановлено вплив збірки на подальший розвиток китайської літератури, зокрема на формування підтекстовості, головної її поетикальної риси.

Ключові слова: підтекст, символ, знак, флора, «Ши цзін».

СИМВОЛИЧНОСТЬ И ЗНАКОВОСТЬ ФЛОРИСТИЧЕСКИХ ПОЭТИЧЕСКИХ ОБРАЗОВ «ШИ ЦЗИНА»

В статье исследуются подтекстовые смыслы сборника «Ши цзин» на основании анализа символычности и знаковости флористических поэтических образов. Отмечено особенную подтекстовость «Ши цзина», охарактеризовано роль флоры в жизни китайцев, изучено символычность и знаковость флористических поэтических образов, установлено влияние сборника на дальнейшее развитие китайской литературы, в частности на формирование подтекстовости, главной ее поэтикальной черты.

Ключевые слова: подтекст, символ, знак, флора, «Ши цзин».

SYMBOLISM AND SIGNIFICANCE OF THE FLORAL POETICAL IMAGES IN «THE SHI JING»

One of the distinctive features of the Chinese literature is its unique and special subtext nature, which has already been noticed in the ancient monuments of the Chinese literature, particularly in the collection of poems «The Shi Jing». Implicit

meanings of poetic images create by the active using symbols and signs, which have stated meanings, formed in the human conscience. These images let readers decode extra senses and emotions. The floral poetic images are an important part of symbols and signs. So in the paper subtext meanings are investigated on the basis of the analysis symbolism and significance of the floral poetic images. The specific subtext nature of «The Shi Jing», where the main senses are implicit, is described. The importance of the flora in the life of the Chinese is characterized. The symbolism and significance of the floral images are studied in details. The great influence of «The Shi Jing» upon the development of the Chinese literature, especially upon the forming the subtext nature, its dominant poetical feature, is found out.

Key words: subtext, symbol, sign, flora, «The Shi Jing».

Однією з характерних ознак китайської літератури є її надзвичайна підтекстовість. Насамперед ідеться про класичну китайську поезію, де перевага надається імпліцитному способу вираження, де справжня істина твору закодовується поетом і декодується читачем. Між тим тенденція тяжіння до підтекстовості простежується вже в перших давніх пам'ятках китайської літератури. Зокрема, маємо на увазі найдавнішу пам'ятку, книгу античної поезії «Ши цзін», з якої починається відлік історії художньої творчості.

Не дивлячись на те, що книга «Ши цзін» ставала об'єктом вивчення багатьох дослідників (В. Алексєєв, В. Васильєв, Л. Ейдлін, М. Конрад, М. Кравцова, М. Федоренко та ін.), її підтексти залишаються вповні не вивченими. У цьому полягає актуальність статті. Мета – розкрити глибину підтекстовості книги «Ши цзін» на основі аналізу символічності й знаковості флористичних поетичних образів. Завдання: відзначити надзвичайну підтекстовість збірки «Ши цзін», охарактеризувати роль флори в житті китайців, проаналізувати символічність і знаковість флористичних образів книги, встановити вплив збірки на подальший розвиток китайської літератури, зокрема на формування підтекстовості, головної її поетикальної риси.

Слово «ши» в перекладі з давньокитайської мови означає вірш, пісня, поезія, ритмічний і римований твір, що зазвичай виконується під музику. Відповідно, «Ши цзін» має багато варіантів перекладів: «Канон поезії», «Книга пісень», «Книга поезії», «Книга пісень і гімнів», «Книга од», «Книга / Канон віршів» і т. п. Ця поетична антологія містить триста п'ять поетичних творів, у першу чергу народних пісень і культових гімнів, створених у період з XI до VII ст. до н. е., і складається з чотирьох розділів «Гофин» («Нрави царств»), «Сяо я» («Малі оди»), «Да я» («Великі оди») та «Сун» («Гімни»), кожен з яких становить самостійну книгу зі своїми домінуючими темами, зображально-виражальними засобами та навіть емоційним настроєм.

Проте характерною поетичною рисою збірки є підтекстовість. М. Федоренко зазначає: «Нерідко тут зустрічається не закінчений образ, а тільки натяк, нарис, своєрідне посилення, що не без труда піддаються розшифровці. Тут скоріше не точність, а неначе недосказаність, умисна багатозначність. Пісні «Шицзіну» неначе залишають читачеві як невидимому співтвору закінчити вірш» [6, с. 11].

Таке потужне враження імпліцитності створюється через активне вживання образів-символів, образів-знаків, які, несучи певне значення, усталене в людській свідомості, дозволяють «зчитати» й декодувати додаткові відтінки значень, смислів і настроїв. І серед цих образів вагому роль відіграють флористичні поетичні образи.

М. Федоренко точно зауважує, що «нерідко відчуваєш себе тим, хто живе у світі, де і трави, і птахи, і тварини щойно отримали свої назви. У цьому велике мистецтво пісенного слова «Шицзіну», що передає відчуття людини, яка щойно з'явилася на світ та вперше називає предмети та явища» [6, с. 178]. Ще Конфуцій, укладач та «редактор» збірки, уважав, що саме з цієї книги людина дізнається про «назви тварин, птахів, трав і дерев» [8, с. 130].

Тож читач поринає в мальовничий і багатий світ природи: «На ивах зеленый, блестящий наряд, / И звонкое слышится пенье цикад; / Глубокие воды... Над ними в тиши / Стоят тростинки, и густы камыши» [10, с. 173].

Проте часто флористичні образи не лише називаються, описуються чи зображуються, а несуть у собі приховане, символічне значення, іншими словами, підтекст. Адже, як зазначає В. Малявін, «...китайські мудреці бачили призначення слова в тому, щоб в однаковій мірі виражати й приховувати, називати й утаювати...» [2, с. 381].

Зупинімося детальніше на символічних і знакових значеннях образів флори.

Китай часто називають «Країною Квітів», адже не можна не відзначити багатогранний рослинний світ, що, безумовно, пояснюється різноманітністю природно-кліматичних умов, що сприяє багатству флори. Одними з яскравих вражень відвідування Китаю насамперед і стає цей унікальний рослинний світ. «Химерна й своєрідна природа Китаю, – згадує О. Рахманін. – Практично кожна провінція – це особливий ландшафт, особлива чарівність. На тлі цієї природи надзвичайно гарно виглядають китайські квіти, і особливо мейхуа – дика слива» [3, с. 111–112].

А ось М. Федоренко запам'ятав хризантеми Ханчжоу, які, являючись знаком і своєрідним гербом міста, прикрашають його як ніякі інші улюблені китайцями квіти, такі, як, наприклад, півонія, лотос чи магнолія. Уже на той час у Ханчжоу можна було нарахувати до тисячі видів хризантем, і на цьому садівники не зупинилися, виводячи все нові види хризантем, що дотепер вражають своїм різноманіттям форм і кольорів. «У Китаї, на відміну від деяких європейських країн, широко культивують не тільки осінні хризантеми, але й літні, – зазначає М. Федоренко. – Китайські квіткарі так висаджують хризантеми різних видів, щоб їх цвітіння не співпадало. Як тільки відцвітають одні хризантеми, зацвітають інші; чим ближче до осені, тим рясніше цвітіння. Воно досягає найбільшої сили у вересні – розпускаються сотні видів хризантем. Повільно розпалюється цей вогонь квітів і так само повільно загасає. Уже потягнуло північними вітрами, уже навколишні ліси стали червонуватими, потім сірими й чорними, а на клумбах незгасимо жевріє полум'я хризантем, мов розпушене вітром на безліч язичків» [5, с. 74–75].

Тим часом для китайців важливою є не тільки естетика рослин, але кожна квітка стає знаком, при чому з високим семіотичним статусом, тобто знаковість виражена максимально, що дозволяє одразу декодувати її символічне наповнення. Так, у китайських садах часто можна побачити сосну, що символізує стійкість духу, або сливу (мейхуа), персик, вербу чи тополу, що асоціюються із щастям. У свою чергу, серед квітів перевага надається «цариці квітів» півонії, втіленню ян, хризантемі, втіленню інь, лотосу, знаку буддизму, і хризантемі, знаку даоської досконалості. А серед трав'янистих рослин особливе значення має бамбук, широко відомий як «друг Китаю».

Ця особлива увага до знаковості й символічності рослинного світу стає помітною вже в «Ши цзіні», де згадуються назви квітів, дерев, плодів і трав, які навіюють певні смисли й враження, «відтіняють» інші значення.

Особливе місце в китайській літературі займає сосна, що символізує «безсмертя та довголіття» [4, с. 354], саме з цим деревом пов'язують уявлення про вічне та незмінне. З таким внутрішнім змістом сосна фігурує у творі «Славословіє царю»: «Ты как на соснах и туях хвоя, / Что в бесконечном преемстве живет!» [10, с. 132].

Одним з поширених і ключових образів є бамбук, що є східним символом «стійкості, довголіття, щастя та духовної істини» [4, с. 19]. У пісні «У меня есть милый» яскравим є образ бамбука, що постає в уяві реципієнта за допомогою точних

мальовничих штрихів, які змальовують зелене та густе дерево на березі річки, що відображається в її водах: «Полюбуйся на эти извивы у берега Ци, – / Что так пышно одеты *бамбуком зеленым, густым*. / [...] Полюбуйся на этим извивы у берега Ци! / *Бирюзово-зеленый бамбук* отразила вода. / [...] Полюбуйся на эти извивы у берега Ци! / Как на ложе цинковка, *густеет зеленый бамбук*» [10, с. 58]. У той же час символічність образу бамбука увіразнює й образ милого, що з'являється одразу ж після живописної словесної замальовки кожної частини пісні, виакцентовуючи такі риси його характеру, як стійкість та благородство: «...Благородный и тонкий душою есть друг у меня...» [10, с. 58].

Образ *дуба*, що є символом чоловічої сили [7, с. 111], органічно вписується в таку зображену картину: «Вы лишь поглядите на ветви дубов, / Как листья на них и пышны, и густы! / Я радуюсь вам, благородства мужи, / Вы – Сына небес государства щиты» [10, с. 206].

У пісні «Свадьба царевны» образ царівни створюється через порівняння з *вишнею*, *сливою та персиком*, що поєднуються спільною символічною ознакою – чистотою [4, с. 43; 4, с. 340–341; 4, с. 273]. Відповідно, густі, пишні та квітучі дерева наголошують на красі та чистоті царівни: «Как дикая *вишня* густа и пышна, / Одета ныне в цветочный наряд... / И разве не скромная строгость видна / В строю колесниц этой внучки царя? / Как *слива и персик* густы и пышны! / Цветы распустились сегодня на них. / То внучка Пин-вана, невеста-краса» [10, с. 36].

Водночас символічними значеннями, зокрема, довголіття, весни, молодості, шлюбу та чистоти [4, с. 273] грає персик у творі «Песнь о невесте», що створює загальну «атмосферу» добра та позитивного настрою твору: «Персик прекрасен и нежен весной – / Ярко сверкают, сверкают цветы. / [...] Персик прекрасен и нежен весной – / Будут плоды в изобилие на нем. / [...] Персик прекрасен и нежен весной, / Пышен убор его листьев густых» [10, с. 27]. Враховуючи ж те, що часто сливу також пов'язують з красою, зрозумілим стає порівняння дівчини з нею: «Дева, что вместе со мной в колеснице сидит, / Сливы цветок мне напомнила цветом ланит. / [...] С этою девой иду по дороге вдвоем, / Сливы цветком она нежным подобна лицом» [10, с. 77].

Особливого мінорного звучання образ *груші* надає твору «Песнь об одиноком дереве», адже в Китаї квітуча груша була похоронним атрибутом, оскільки білий колір уважався траурним [4, с. 68]. Таким чином у даному поетичному контексті груша (хоча й не вказано квітуча вона чи ні) навіное відчуття суму та печалі, яким і відзначається загальний настрій твору, та посилює тему самотності ліричного героя: «Груша растет от деревьев других в стороне, / Ветви раскинулись в разные стороны, врозь, / Так же и я одиноко брожу по стране. / [...] Груша растет от деревьев других в стороне, / Ветви раскинулись, густо листвою обросли... / Так же один, без опоры скитаюсь вдали...» [10, с. 98].

А ось в пісні «Одинокая груша» згадане дерево має подвійний символічний ефект: поруч з легкою печаллю, що постає зі словом «самотній», додається інше значення дерева – «кохання та материнства» [4, с. 68], що увіразнює почуття закоханості: «Вот одинокая груша растет. / Влево она от пути. / Милый ко мне, одинокой, домой / Все собирался прийти. / [...] Вот одинокая груша растет / Там, где пути поворот. / Милый ко мне, одинокой, домой / Звать на гулянье придет» [10, с. 100].

Схожий «бінарний» настрій маємо «В ожидании мужа, ушедшего в поход»: «Стоит одинокая груша, смотрю: / Прекрасны плоды, что созрели на ней. / Нельзя быть небрежным на службе царю – / И тянется нить бесконечная дней. / [...] Стоит одинокая груша, смотрю: / Листы ее так зелены, зелены. / Нельзя быть небрежным на службе царю – / Тоскою поранено сердце жены» [10, с. 136–137].

Відомо, що в Китаї *вербу* особливо цінували насамперед за те, що своїм листям вона створює надійну тінь, що, у свою чергу, дає змогу людям насолодитися прохолодою в спекотні літні дні. Саме це спадає вперше на думку, коли починаєш читати твір «Там ива»: «Там ива, я вижу, пышна и густа, / Не сладко ль под ней отдохнуть по пути? / [...] Там ива, я вижу, пышна и густа, / Не сладко ль под ней отдохнуть без забот?» [10, с. 208]. Та опісля згадується цілий ряд символічних значень цього дерева, поширених на Сході [див.: 4, с. 125], і серед них значення здатності відновлювати душевні сили, що дає верба, надає особливого смислового відтінку цим рядкам.

Цей же символічний ефект відзначаємо «В походе на гуннов», де через образ верб показаний не тільки плин часу, але й віра та надія в здатність відновлення душевних сил воїнів, і це органічно вплітається в загальний настрій зазначеного уривку: «Помню время, когда уходили в поход, / Был на ивах зеленый, зеленый наряд; / Ныне мы возвращаемся к дому назад – / Только снежные хлопья летят и летят... / Долго, долго солдатам обратно идти, / Нас и голод и жажда томят на пути, / Сердце ранено скорбью. Никто, говорят, / Не узнает, как страдает солдат» [10, с. 134].

Не випадково в пісні «В третью луну, праздник сбора орхидей» дівчата з хлопцями збирають *орхідеї*, а хлопці дарують подругам *півонії*: «Той порой Чжэнь и Вэй / Разольются волнами / И на сбор орхидей / Выйдут девы с дружками. / [...] С ней он бродит над Вэй, / С ней резвится по склонам / И подруге своей / В дар приносит пионы» [10, с. 82]. Адже відомо, що орхідея – китайський символ родючості та емблема краси й дружби [4, с. 260], а півонія є емблемою кохання та симпатії, символ жіночої краси [7, с. 273], або ж може асоціюватися з іншими значеннями – багатством, славою та гідністю [4, с. 279].

У пісні «Мышиные ушки» цими квітами (більш відома назва *мишачих вушок – незабудки*) підкреслюються вірність і відданість дівчини коханому, що сильно сумує за ним: «В поле травы – там «ушки мышиные» рву я, / Но корзины моей не смогла я набрать. / О любимом моем все вздыхаю, тоскую, / И корзину кладу у дороги опять...» [10, с. 25].

Лотос, що асоціюється з красою та пов'язується з чистотою [4, с. 201], створює «атмосферу» для подальшого зображення дівчини, неначе уточнюючи її портрет у такому контексті: «Там, где плотина сжимает наш пруд, / Лотосы там с тростниками растут. / Есть здесь прекрасная дева одна...» [10, с. 112].

Як бачимо, потужним чинником створення підтексту є звернення до символічного й знакового світу флори, де назви квітів, дерев і плодів поглиблюють та увіразнюють зміст поетичного твору, граючи різноманітними відтінками значень.

Відомим є значний вплив збірки «Ши цзін» на становлення китайської літератури зокрема та східної літератури загалом, і можливо, саме в цьому криються витoki особливої підтекстовості як і китайської літератури (особливо класичної поезії) зокрема, так і східної культури взагалі. Тож перші звернення до системи знаків і символів, у тому числі світу флори, спостерігаємо саме в книзі пісень.

Згадаймо, для прикладу, творчість відомого китайського поета танської епохи Ван Вея (701–761 рр.), де настроєвість віршованих рядків часто сугерується образами рослинного світу. Так, мінорний тон твору «Беседка в бамбуковій рощі» посилюється образом пустинного гаю *бамбука*, що традиційно символізує щастя [4, с. 19]: «В пустынной чаще бамбука / Свищу, пою. / На цине играю, тещу / Ночную тьму. / Безвестен людям отшельник / В лесном краю, / И только луна приходит / Светит ему» [9, с. 72]. Або у творі «Волны под ивами» світлий сум розлуки зринає із знаковим образом *верби*, яка, власне, і несе в собі цю інформацію [див.: 4, с. 125]: «Пышнолистые ивы / Склонились чредою двойной; / Ниспадают их тени, / Ныряют, играют с волной. / Здесь не то что в столице, / На Дворцовом канале весной, / Где тоску расставанья

/ Растравляет ветр озорной» [9, с. 71]. У такой спосіб образи флори не лише стають образами зображення в процесі словесного живописання, яким славиться Ван Вей, а несуть символічне смислове й знакове навантаження, що увиразнюють думку, настрої, почуття чи емоцію.

У той же час, враховуючи потужний зв'язок між образотворчим мистецтвом і літературою в китайському мистецтві, варто згадати й про один з основних та найкрупніших жанрів традиційного китайського живопису – хуа-няо («квіти-птахи»), що присвячений зображенню рослин, квітів, трав, тварин, комах та риб. Картини часто мають прихований смисл, що створюється, до речі, через використання усталених і відомих знакових значень різноманітних представників флори й фауни. Очевидно, саме в цьому криється особливе світосприймання та світовідчуття китайців, і вже перші ознаки такого особливого світорозуміння вбачаємо в «Ши цзіні». Адже не випадково В. Васильєв розглядав цю пам'ятку «як засаду всього розвитку китайського духу, цзін переважно» [1, с. 120], а це, у свою чергу, тісно прив'язується до розвитку самотнього мистецтва та оригінальної культури.

Отже, відома китайська літературна пам'ятка «Ши цзін» відзначається яскраво вираженою підтекстовістю, що в першу чергу пов'язується з символічністю й знаковістю образів, які несуть у собі певні значення та смисли. Зокрема, до таких образів належать флористичні образи, що несуть у собі приховані смисли, які й посилюють інформативність чи настрій того чи того твору книги пісень. Ця виразна підтекстова особливість розглянутої поетичної антології дає змогу припустити, що виток підтексту як однієї з важливих і ключових ознак китайської літератури сходять до книги пісень, де образи-символи, образи-знаки грають своїми значеннями та їх відтінками.

Література:

1. Васильєв В. П. Очерк истории китайской литературы / В. П. Васильєв ; Перендзание на русском и китайском языках ; Перевод на китайский язык Янь Годуна ; Ответственный редактор А. А. Родионов. – СПб. : Институт Конфуция в СПбГУ, 2013. – 328, [6] с.
2. Малявин В. Китайская цивилизация / Владимир Малявин. – М. : ИПЦ «Дизайн. Информация. Картография» : ООО «Издательство Астраль» : ООО «Издательство АСТ», 2001. – 627, [4] с. : ил., карт.
3. Рахманин О. Из китайских блокнотов: О культуре, традициях, обычаях Китая / О. Рахманин. – Издание второе, дополненное. – М. : Главная редакция восточной литературы издательства «Наука», 1984. – 118, [2] с.
4. Трессидер Дж. Словарь символов / Дж. Трессидер ; Пер. с англ. С. Палько. – М. : Гранд : ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 443, [1] с. : ил.
5. Федоренко Н. Китайские записи / Н. Федоренко. – М. : Советский писатель, 1955. – 534, [2] с.
6. Федоренко Н. Т. Древние памятники китайской литературы / Н. Т. Федоренко. – М. : НАУКА ; Главная редакция восточной литературы, 1978. – 318, [2] с.
7. Энциклопедия китайских символов (Восточный символизм) / Сост. К. А. Вильямс ; перевод с англ. – М. : Издательство В. П. Царёва, 2001. – 436 с. – (Серия «Символы»).

Ілюстративний матеріал:

8. Конфуций. Лунь Юй / Конфуций. – М. : Восточная литература, 2001. – 168 с.
9. Поэзия эпохи Тан (VII–X вв.) / Пер. с кит. ; Ред. кол. Л. Делюсин, Т. Редько, В. Сорокин и др. ; Сост. и вступ. статья Л. Эйдилина. – М. : Худож. лит., 1987. – 478, [2] с.
10. Шицзин: Книга песен и гимнов / Перевод с кит. А. Штукина ; Подгот. текста и вступ. ст. Н. Федоренко ; Комментар. А. Штукина. – М. : Художественная литература, 1987. – 350, [2] с.

УДК 811.161.2'373.2 (043)

М. М. Цілина,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Київ

ПРОПРИАТИВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТОК XIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVI СТ.

Наукову розвідку присвячено дослідженню найменувань літературних пам'яток XIII – першої половини XVI ст. Охарактеризовано їх структуру, розглянуто особливості семантики та варіативності цих онімів. У назвах також прослідковано мовні процеси, властиві для староукраїнської мови того періоду.

Ключові слова: *ідеоніми; бібліоніми; пропріативні класи; ономастичний маркер.*

ПРОПРИАТИВЫ НА ОБОЗНАЧЕНИЕ ЛИТЕРАТУРНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ XIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНЫ XVI В.

Научная статья посвящена исследованию наименований литературных произведений XIII – первой половины XVI в. Охарактеризована их структура, рассмотрены особенности семантики и вариативности этих онимов. В названиях также прослежены языковые процессы, характерные для староукраинского языка того периода.

Ключевые слова: *идеонимы; библионимы; пропріативные классы; ономастический маркер.*

PROPRIATIVES OF LITERARY MONUMENTS OF XIII – THE FIRST HALF XVI ST.

Scientific exploration is devoted to research items literary monuments of XIII – the first half of the sixteenth century. Characterized their structure and semantics of the features of the variability of these onims. The names also followed linguistic processes inherent to old Ukrainian language of this period.

One of the unexplored areas of onomastics is ideonimiya, represented countless different categories of proper names that have referents in intellectual, ideological and artistic sphere of human activity. In particular, not quite mastered it still such sector as biblionimiya. Attention to research different aspects of the study were taken title: the semiotic, lingvopoetic, stylistic, syntaxis... But the most onims to refer to works of fiction such quantity that, of course, it would refill filing onomastic studies. Considers necessary to carry out scientific research in this area, considered the name of literary monuments of most mysterious period in the history of Ukraine – XIII – first half of the sixteenth century. Which the researchers associated with the time fall of Kyivan Rus, the Mongol-Tatar invasion and the appearance of these areas autonomous principalities.

Analyzed name to refer to literary monuments of XIII – the first half of the sixteenth century can say that almost all of them are multi-component, have at least two components. The structure of these names are onomastics markers indicating the genre of the work and different classes of onims – makroponims, eklezionims, antroponims, gidronims, oronims, ethnonims that is most often associated with the title authors or compilers (translators), the place of their writing or finding. Quite often (especially in oratorical works, folklore) in such propriatyves meet a variety of tropes, most epithets, metaphors and personification.

Key words: *ideonims; biblionims; propriaty classes; onomastic marker.*